„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 172. У Новом Саду, у недељу 31. јула (13. августа) 1905. Година XXI.

Суморни изгледи.

Велика подунавска монархија, која се зове Аустро-Угарска, у данашњем свом лому, не зна се какав ће облик узети. Али на жалост, ма какав тај облик био, српски народ, па сви немађарски народи у Угарској, те и Српство на Балкану не може имати добре наде од преображаја Аустро-Угарске ма у којем облику. Ти суморни изгледи стоје у вези са политичким положајем у Европи и што је Словенство, а особито оно на Балкану са недаћама Русије на Далеком Истоку изгубило онога наслона, што га је свагда тражило и нашло у великој словенској држави.

Од кад је Аустро-Угарска заузела Босну и Херцеговину, она се сматра као непријатељем Словенства, а особито Српства на Балкану. Српски народ не може себи да представи, да би ма каква аустријска односно бечка политика могла ићи у корист српском народу. Но да-ли је то само бечка политика? Превиђа се, да је бечка источна политика истоветна са будимпештанском политиком, превиђа се, да је пок. Јулије Андраши био најглавнији фактор на берлинском конгресу г. 1878. да Аустро-Угарска добије мандат за окупацију Босне и Херцеговине, па се заборавља, да је пок. Коломан Тиса у једној седници угарскога сабора без околишења казао, да је окупација „смрвила главу словенској хидри“.

Антипатија српскога народа, што је створена услед окупације Босне и Херцеговине према бечким круговима, утиче и на расположење српскога народа према данашњој великој мађарској кризи.

Нама се чини, да се у том погледу ма и у много мањем степену *обнавља* оно пријатељско расположење према Мађарима, као оно пре 40 година. Особито се то расположење обнавља у Српству тамо преко Саве, где су у данашњој борби Мађара против Беча симпатије на страни Мађара.

Данашњи нараштај не зна и не може знати, какве су се тада наде полагале на споразум Срба и Мађара. Те су наде у оно доба одговарале великим обећањима мађарских државника. Зато је тада у српске омладине владало велико одушевљење за Мађаре, зато се тада српска и мађарска омладина јавно сваком приликом братимила.

Какво је *разочарање* следовало, какав су тежак положај имали српски посланици на угарском сабору — свима нам је познато. Трагичан је то био удес Светозара Милетића, кад је пред мађарским судом рекао: Некад је Деак за мене казао: vérmes szerb, de jó hazafi (ватрен Србин, али добар патриота), а данас сам оптужен ради велеиздаје!

Данашња велика мађарска криза има своје обележје у том, што Мађари хоће да извојују независност или бар потпунију државну самосталност према Аустрији. То обележје у првом реду даје велика Кошутова странка.

Наравно да би логична последица државне самосталности Угарске према Бечу морао бити *споразум* Мађара са немађарским народима Угарске. *Али томе нема ни трага.* Још лане, кад су Кошутовци били у сабору у великој мањини, један Кошутовац довикнуо је једном румунском народносном посланику: марш напоље! Баш Кошутовци су највише замерили Тисиној влади да сувише благо поступа са немађарским народима. Кошутовцима је сувише благ и Берзевицијев предлог о школама, а Кошутовци без зазора хоће и то: да изборно право буде зависно од знања мађарског језика, јер Кошутовци су најчистији представници *племенске мађарске државе*, која неће да зна за други, до ли за мађарски народ. Забадава је са извесне српске стране *забашуривати* то становиште Кошутоваца, забадава указивати на историју, кад су некад Срби били у споразуму са Мађарима, те заузимали највиша државна достојанства. Јест! Али то је било оно доба, кад се уважавала изрека краља Св. Стевана: да Угарска није regnum unius linguae (држава једнога језика), то је доба кад нико није могао ни помишљати на племенску мађарску државу. То је било доба старе Хунгарије. Зато је једном један српски посланик на угарском сабору рекао: хоћемо стару историјску Хунгарију, али нећемо нови Magyarország.

Кад се данас са неке српске стране сагласно са Кошутовцима хоће да наговести, да је Беч, да је бечка „*камарила*“ завадила г. 1848. Србе и Мађаре, те се казује, да су Срби г. 1848. „утурани у борбу, која им није ишла од срца“ — то је ово права *бласфемија* на српски покрет од г. 1848. Ваљало је у оно доба живети, па видети српско одушевљење, српско пожртвовање у одбрани свога народнога бића.

Да! Та бечка камарила, то је данас онај *баук*, кога Кошутовци врло радо употребљавају, да заплаше немађарске народе у Угарској. Али где је та камарила? Даје-ли она и најмањега знака свога живота, даје-ли знака да хоће додира са немађарским народима у Угарској? Ствар у истини тако стоји, да *бечки кругови неће да имају додира са немађарским народима Угарске, немађарски народи њима не требају.* Бечки кругови су данас на чисто с тим, да хабсбуршка монархија може имати свога правога наслона само у Мађарима. Стара аустријска владавина, Бахова система, не може никад више да васкрсне у Угарској. Па како је онда било под Бахом, а како је данас? Да! негдања српска Војводина *није* била српска, али питајте старе Србе, како су се тада осећали, а како се данас осећају. Тада си и код судова, и код политичких власти на сваком кораку наилазио на Србина чиновника и то од највишега до најнижега. Данас у сред Новога Сада, код судбенога стола, код среског суда, *нема баш ниједнога Србина судије.*

Данас се хоће са извесне српске стране да докаже српском народу, да ће све боље бити, ако мађарска опозиција, ако Кошутовци дођу до владавине. Ако ово није проста спекулација, то је онда *велика обмана.* Је-ли мађарска опозиција, је-ли Кошутова странка за читаво дуго време мађарске кризе и *једном речи* гдегод изјавила, да је вољна испунити праведне захтеве немађарских народа? Не. На против, она са гледишта племенске мађарске државе, *потпуно игнорира немађарске народе Угарске.* Ти народи за Кошутовце *као да и не постоје.* Кошутовци знају само за *magyar nemzet.* Зато, што је то тобож *један* мађарски народ, зато мора бити и мађарска команда! А шта да кажемо о избору у Липтовском Св. Микулашу? Ту су Кошутовци волели гласати и на омраженога, неуставнога Фејерваријевога министра, него на Словака! Ово је грозна сатира за политику оних Срба, који су се недавно у Новом Саду братимили са Кошутовцима!

За немађарске народе у Угарској, па за нас Србе *сасвим је свеједно*: остао био Тиса, дошао Банфи, или дошли Кошутовци — сви они хоће да се претопимо у владајуће племе, да *постанемо и политички и етнички* magyar nemzet. У том је пак *највећа заблуда*, кад се изалази са *бауком* бечке камариле. *Напротив, данас бечки меродавни кругови желе стапање немађарских народа у мађарски народ, јер тиме ојачава наслон хабсбуршке монархије.*

Према овом велика је заблуда у наше браће преко Саве, кад мисле да би се са победом Кошутоваца побољшао положај српскога народа и овде, и на Балкану. Ни Кошутовци *неће* потпуно оцепљење од Аустрије. Они хоће да продуже империјалистичку политику према Истоку, за коју би сами били слаби, а у вези са Аустријом доста јаки. Том, да би Кошутовци хтели и желели да аустро-угарска војска напусти Босну и Херцеговину — том нема ни трага.

Суморни су то изгледи на све стране. Мађари многим горким искуством нису се користили. Наша заједничка отаџбина могла би бити срећна и задовољна, кад би Мађари водили рачуна о немађарским народима, кад не би ишли за *фантомом* племенске мађарске државе. Угарска има своју посебну државну природу. У народносном погледу Угарска би морала бити оно, што и Швајцарска, где 3—4 народности у државном животу уживају потпуну племенску равноправност. Још је пре 30 година један српски посланик на угарском сабору рекао: Magyarország vagy lesz egy keleti Svajcz, vagy nem lesz. (Угарска или ће бити једна источна Швајцарска или је неће бити.)

Мађарски државници, а особито Кошутовци, не увиђају темељ њихове *привидне* моћи. Незгодан положај хабсбуршке династије између Немачке и Русије, то је оно што је дало мађарском племену неку *умешничку снагу.* Али Мађари требало би да траже снагу у самој Угарској, у свом племену, и у народима, који с њима сачињавају заједницу од векова.

Данас су суморни изгледи и за немађарске народе у Угарској и за народе на Балкану. Русија са својим несретним ратом на Далеком Истоку не може да пружи наслона, који је до сад пружала Словенству, Балкан је изложен империјалистичкој политици хабсбуршке монархије, звала се та политика аустријска или мађарска.

Али *начело*, за које воде борбу и немађарски народи у Угарској и народи на Балкану, то је *начело народне слободе, праве* слободе, која је скопчана са Богом даним бићем свакога народа — и то начело мора пре а после победити.

Истина, данас су суморни изгледи. Али данашњи облаци морају се разићи. Велико Словенство мора заузети свој положај, који му припада, а Русија и с данашњим недаћама на Далеком Истоку, мора напослетку изаћи из те борбе ојачана, освежена.

Старији српски нараштај тешко да ће доживети боља времена. Али о лепшој будућности не треба очајавати. Она за српски народ мора једном доћи и онда ће се обистинити оне речи, што је једном на угарском сабору један српски посланик рекао: Ваша је прошлост, наша је будућност!

II—Д.

Неуспех наше политике.

(Завршни чланак).

II.

Ми већ сад морамо уочити значај тих избора. Већ сада морамо бити на чисто с тиме, да успешан рад читавих деценија може зависити од идућих избора. Јер успеју ли немађарски народи одма на првом кораку да потисну нову владину странку из својих изборних срезова, онда ће она при кашњим изборима морати нас избијати из њих, а да је лакше стари срез задржати него-ли нов освојити, најбоље нам доказују последњи избори кад је један homo privatus, др. Љуба *Павловић* задржао свој изборни срез, а „највећа српска странка“, радикална, није могла ни један нови заузети.

Али важност идућих избора неће са распростирати само на оне изборне срезове, где смо ми са својим савезницима у апсолутној већини: и онде, где смо у мањини играћемо много важнију улогу, него-ли до сада. Јер нема сумње, да ће досадашњи посланици, или бар један део њихов, гледати, да задрже своје срезове. Будућа владина странка истаћиће против њих своје кандидате. У таквим приликама наша мањина може одлучивати својим држањем. То, наравно, не сме бити без наше политичке користи.

Сад пак да видимо, с каквом спремом дочекујемо такве важне изборе. При последњим изборима уверили смо се, да је народна ствар претрпела уштрба из два узрока: 1.) Што смо били потпуно неспремни, и 2.) што између наших народних странака није било никаква споразума. Нови пак избори могу бити врло лако већ ове јесени. Јесмо-ли спремнији, него-ли што смо били зимус? Хоће-ли радикали опет држати, да је довољно ју-

рити с кандидатом из једног места у друго? Хоће-ли радикали увидети, да није довољно у последњем часу тражити помоћ српске слободоумне странке, већ да треба заједнички радити од првог почетка?...

Не — навикнули смо, да у важним моментима влада код нас потпуно безглавље. Да се послужимо примером из садашњих дана. У муниципијама и жупанијама расправљају се питања огромне важности: какво становиште треба да заузму према новој влади? Па шта видимо? У Сомбору Срби демонстративно иступају из већнице (држимо да је ово умесно било. — Ур. „Бр.“), у Новом Саду радикали усвајају резолуцију удружене опозиције с неким тобоже народносним додатком; у Панчеву српски либерали ни не долазе на седницу, а радикали имају своју резолуцију. Где је ту у тако важним приликама потребна једнодушност? Где је једнолик поступак, који би цео политички свет уверио, да сви Срби у овако важним приликама заузимају једно исто становиште? У свакој варошп Срби заузимају друго становиште, дајући тиме видљива знака о расцепаности, политичкој недисциплинираности, о *потпуној дезорганизацији*, *о безглављу*, које кочи точак наших политичких акција. Стотина мађарских муниципија и жупанија доносе сличне, једнолике одлуке — а код нас Срба ни у двема варошима не могу се сложити у једноликом поступку.

Али ко би данас мислио на такве ствари, кад „Тарађковци“ спремају нов атентат на лецедеровце у Бечеју, или кад поп-Божа напушта Нови Сад. Збиља, канда нам и избор учитеља уАди задаје велике бриге. Од ситних брига заборављамо на крупне. Завађени око ситница, не располажемо довољном снагом, да заштитимо животне интересе народне. Покрвићемо се око избора трећине скупштинара у Сомбору, Бечеју, Сентомашу, Панчеву, па кад у тако значајном историјском времену буде дошло до нових избора, српски ће кандидат добити у Сомбору 100, словом: сто, а у Старом Бечеју 200, словом: двеста гласова. И то ће онда без сумње бити велики „моралан успех“. Али ни поред друкчијих „моралних успеха“ нема успеха, а овакви се пак „морални успеси“ обичном речју називају фијаском. У овако озбиљним временима пак и један је фијаско сувише тежак удар за наше народне интересе. Огромну одговорност ће и пред историјом и пред народом узети на себе онај, који буде приредио и други. Зарана дакле још: Videant consules!..

Нове установе у Црној Гори.

Веома нас је пријатно јуче изненадила вест, да ће у маленој, али јуначкој Црној Гори кроз кратко време ступити у живот три нове, врло важне реформе. На Цетињу је, као што смо јавили, 19. јула основана *Црногорска Банка*, донеће се *закон о штампи*, а у децембру месецу сазваће се *Народна Скупштина*, у којој ће чланови бити људи, изабрани слободном вољом јуначког народа црногорског.

С радошћу поздрављамо витешког господара Црне Горе, Њ. Кр. В. кнеза Николу I., што је дао својој земљи овако корисне реформе. Без много шума, у тишини радио је он са својим народом на припремању земљишта за ове реформе, и ево Црна Гора излази пред цивилизован свет с једном важном привредном установом, као свршеним чином, са *Црногорском Банком* на Цетињу, која ће бити важан чинилац у привредном животу Црне Горе.

У државни, политички и друштвени живот дубоко засецају остале две новине: *Закон о штампи* и *Народна Скупштина*. Обе ове установе припомоћи ће напретку Црне Горе, претпоставивши, да ће Црногорци како ваља схватити велики значај њихов.

Непријатељи кнеза Николе у Бечу, Пешти и — Београду износили су на њ' клевете најниже врсте Кнез је, наравно, свагда био узвишен над том недостојном работом српских непријатеља и њихових оруђа, и у тишини је радио на добру свога народа. За цело време своје дуге владавине кнез Никола је сву своју бригу посветио само свом народу, а то је ево и овим реформама најбоље посведочио. Ту је Народно Представништво, и неће се више моћи кнезу подметати „деспотизам“ и сличне клевете. Нарочито овим двема последњим реформама кнез Никола је дао одлична доказа своје племенитости, а дао је и најдостојанственији одговор својим клеветницима.

О тим реформама „Глас Црногорца“ у свом 29. броју од о. г. даје ова објашњења:

„Историјски ток развоја црногорскога народнога живота и велике муке, које је тај народ течајем дугога низа вјекова претрпио, научиле су како црногорски народ, тако, на првом мјесту, његове Господаре да високо цијене једино св је благо и имање, које потоцима проливене крви стекоше — слободу и независност своје драге отаџбине и народни понос и морал. То је и природно да тако буде, јер чим се нешто по скупљу цијену добије, тијем се више и цијенити знаде. Истина, био је један тренутак, кад је слобода црногорска у опасност дошла, али је благодарећи великоме генију првога Петровића-Његоша, она избављена и поново успостављен државни живот у Црној Гори, а у потпуној сагласности с тијем, као и с најљепшим предањима прошлости и најбољим надама на будућност, утврђена је и црногорска народна династија, која и данас сретно у њој влада. Велики умови црногорских Господара из ове династије увијек су се показивали не само као најбољи чувари народних светиња и аманета из прошлости, него и као најпрви зачетници сваког народног добра и напретка, у чему на првом мјесту можемо истаћи данас сретно владајућег црногорског Господара. Његова очинска брига око народног напретка и бољитка неуморна је и благодарни народ црногорски исписаће тијем најљепше странице своје историје ратне, тако и историје свога унутрашњега просвјетног, економског и другог развитка. У томе погледу имамо данас да забиљежимо још и ове три пријатне појаве:

У уторник, 19. о. м., основана је на Цетињу **Црногорска Банка**.

Мисао о оснивању ове банке појавила се је одавно, али се је страховало од ње, јер унијети туђе капитале у земљу, — опасност је очевидна, а својих капитала тешко се је могло наћи. Данас се је међутим дошло до увјерења, да се и својим капиталима то учинити може и учињено је. Банка је заснована на акцијама, којих ће бити свега 3.000 а дијелиће се у три кола, свако по 1000, од којих ће се издати за сад само прво коло, а остала по потреби. С каквом је вољом прихваћена ова установа, види се најбоље по томе, што је на првом збору записано преко 500 акција, чему је, као и сваком другом напретку у земљи, предњачио Њ. Кр. Височанство Господар, који је највиши број акција записао. На овоме збору изабрат је ужи одбор од пет лица, којему је стављено у дужност, да ствар даље прослиједи.

Друга пријатна појава коју износимо, јест наређење Њ. Кр. Височанства Господара, да се напише **Закон о штампи.**

Питање о слободној штампи занимало је а занима и данас људе свију партија и назора, како политичких, тако и научних и религиозних. Нема земље, која се за просвијећену рачуна, у којој политичари, управници, моралисти и публицисти не би на разне начине исказивали жеље, пројекте, предлоге и савјете, да се закон о штампи уреди, којим би се осигурала слобода јавне ријечи, — тога великог покретача сувременог живота. Нема сумње, да је корист од слободне штампе очевидна, кад се правилно примијени, али тако исто нема сумње, да и пошљедице тога могу бити страшне и да могу унијети у народ неморал и трулеж, а за тијем неминовно и пропаст, кад се она злоупотреби.

Слобода штампе добра је, кад се исказује у исповиједању истине с убјеђењем у њену силу, и кад је онај који то исказује готов на све опасности и гоњења од стране онијех, које истина вријеђа. Слобода штампе јест моћно средство за распростирање здравијех и благотворнијех појмова и наравственијех принципа међу народом. У том случају она је добро, а у противном она је зло, биједа и несрећа за народ и за људство у опште.

Наш узвишени Господар био је увијек и јест највећи пријатељ слободног и поштеног исказивања мисли. Он је то и у својим дјелима исказивао и изнио у онијем чуднијем типовима Деана, Данице и другијех старијех Црногораца и Црногорака желећи тијем васпитати свој народ и улити у срца својих поданика љубав према отаџбини, истини и поштењу. Нови закон о штампи имаће ту исту сврху пред очима. Он ће дати интелигенцији црногорској, која здраво и поштено мисли, могућност, да помогне васпитати народ у духу истине и поштења. Свак ће моћи слободно да искаже истину, али само истину! Народ је Црногорски сувише осјетљив, па кад би другијем правцем пошли, пошљедице би биле недогледно зле. Нема сумње да Црногорци у томе случају не би прибјегавали песницама и тољагама, него би револвер радио на све стране и поновила би се она стара времена, кад су се пандурице испред кућа градити морале, а то жељети никако није!

Поред ове двије појаве имамо да забиљежимо и трећу:

Почетком идућег децембра сазваће се на Цетињу **Народна Скупштина**, пред којом ће се изнијети како сви државни приходи, тако и тачан извјештај о томе, на што се ти приходи употребљавају. Посланике за ту скупштину бираће сам народ по својој вољи.

Саопштавајући нашијем читаоцима ове три радосне појаве увјерени смо, да ће их свак с највећим одушевљењем поздравити и да ће се благотворни утицај на скоро осјетити у цјелокупном развитку нашега народнога живота.

Нека је срећно нашој браћи у Црној Гори у новој ери, у коју ступа њихова поносита отаџбина.

Руско-јапански преговори о миру.

Светска штампа с грозничавим нестрпљењем чека, кад ће се објавити јапански услови за мир. Јуче нам је жица јавила, да је јапански опуномоћеник барон *Комура* саопштио руском опуномоћенику *Виће*-у јапанске услове и овај их је сместа телеграфисао у Петерхоф цару *Николи II*. Какви су услови, то до да-

---

ЛИСТАК.

Четири стотине круна.

— ХУМОРЕСКА. —

Матија Мâр беше до своје тридесетшесте године скроман и поштен човек. У 36-тој години му се стање видно промени: наиме, догодило се, да је од своје тетке наследио четир стотине круна.

Скромни и поштени Матија Мâр беше чиновник са малом платом, те се јако обрадовао наслеђеној свотици. Пре свега преда новац својој жени, јер су такове ствари најсигурније у женској руци. Жена му закључа новац у стаклени орман, где стоји бело рубље, и од тог часа су кроз стакло с уживањем посматрали остављену драгоцену свотицу. Ту, пред орманом се дуго договарали и препирали, на шта ће употребити изненада добивени новац. Матија Мâр хтеде метнути у штедионицу, да би у старости имали коју заштеђену мрâку, али жену, која иначе беше врло штедљива, па чак и ципија, почне морити лакомисленост.

— Томе се новцу нисмо надали, — рече мужу, — за ово ћемо намештај купити. Стан нам је и онако бедан, па треба колико-толико да га улепшамо.

Па добро. Матија Мâр пристане на ово. Сада пак, кадгод би отишли од куће, увек би разгледали разне трговине, у којима се продаје намештај. Једног лепог дана се одваже, те уђу у трговину с намештајем, разгледе ствари за омању ручаоницу и с тешком муком их купе за четир стотине круна. Када су изашли из трговине, не знађаху, шта ће од веље радости, те се тако мило погледаху, као првих дана брачног им живота.

— Јевтино — рече Матија Мâр.

— Сутра ћемо однети новац — рече му жена.

Тога знаменитога »сутрашњега дана« Матија дође кући у подне, весео, не надајући се никаковом злу. Међутим му жена сва уплакана отвори врата и кад га спази, бризне у плач.

— Шта бӣ? — запита Матија уплашено.

— Новац.... Четир стотине круна....

— Но?

— Украдени су!

На ово се жена сруши на столицу, а Матија ту да падне у несвест и батргајући се, дође до зида.

— Украли... — мрмљаше махинално.

— Да! — рече плачући жена.

— Ко?

— Не знам... нестали су из ормана... само их је служавка могла однети...

Матија прегледа орман. Новци богме не беху више тамо. Шта више и рубља је нестало: махрамица, чарапа и још других ствари.

— Служавка, — рече Матија — дабогме да је служавка... зато је хтела ма на који начин отићи, те тако није ни своје две недеље издржала...

Жена само лимаше главом. Не могаше ни проговорити, толико беше пала у очајање. С тешком, муком, испрекидано, муцајући рече, да новци пре четир дана још на месту беху... не зна када и како их је нестало... ваљада је на пољу заборавила кључ од ормана... служавка је могла видити...

Једном речју ово беше врло обична и свакидашња новост, али Матији и жени беше врло тужна. Матија оде у полицију, тамо потпишу записник, у коме стајаше, да ће почети трагати за лоповима. Истрага одма почне, у колико су се сутра дан два врло вешта детектива пријавила њему. Ова два господина врло пажљиво промотре стан, запишу име служавкино и оду.

— Иду, да трагају, — храбрио је Матија своју жену.

Служавку на скоро за тим упецају. Али она не знађаше и не хте знати за новац, порицала је као адвокат и бранила се, што јој каљају поштење и част. Ни чукундéда јој није крао, она је пак тако поштена, да би могла држати на универзи предавања о поштењу. Нису могли установити, да је она лопов, те је ману, да иде до ђавола.

Полиција извести свет у новинама, да је Матији Мâру нестало четири стотине круна. Сутра дан је у свима новинама публикована ова полицајна вест и Матија Мâр се у јутру пробуди као славан човек. Са завидљивошћу и злобом су претресали овај догађај и многи су вртећи главом зуцкали:

— Гле, гле... овога Матију Мâра! Човек је о њима мислио, да су пуке сироте, а овамо од њих краду саме стотинарке.

Матија не опази, да је проглашен за богата човека. О овоме се прво осведочио онда, кад су му порезу са сто педесет круна подигли.

— Јесу-ли ови полудели? — питао се Матија пренеражено. — Шта хоће самном?

Оде у порезно звање и енергично се ограђивао, али га је председник финим осмејком на ред упутио:

— Но, но, господин' Мато, немојте играти улогу сиротог човека!

— Али хоћу, јер сам тај!

— Та да, али од кога се може четири стотине круна украсти...

Матија Мâр позелени, али му то није помогло. Повишена пореза од сто педесет круна је остала, коју ни Бог не може скинути. У овој невољи га је тешило само то, што ће — по обећању његова шефа — кроз неколико месеци добити повишење плате. Првог дана идућег месеца отиде к шефу, у нади, да ће му овај потписати признаницу за повишење плате. Шеф без икакове формалности потпише. Матија захваљујући се прими признаницу, али чим ју је погледао, престане се смешкати и растужи се.

— Пардон, благородни господине! — поче бојажљиво...

— Шта је?

— Повишица плате, што сте изволели обећати...

Шеф се доброћудно насмеши:

— Не збијајте шалу, пријашко...

— Шалу да не збијам? — запита Матија упрепашћено.

— Разуме се! Тек ваљада не мислите, да ћу Вам повисити... Вама, који има уштеђених новаца?....

— Уштеђених?....

— Дабогме. Та од Вас још краду' Не, пријане, немојте се шалити... Има овде доста

нас још нико не зна, осим микада, руског цара и њихових опуномоћеника.

Но иако јапански услови још нису службено објављени, ипак из Комурине околине продре у јавност по штогод, што баш не даје много наде да ће доћи до мира између Русије и Јапана. Тако је један од јапанских делегата, *Мацумото*, избрбљао, да Јапан тражи од Русије $2^1/_2$ милијарде (сигурно долара) ратне одштете, а то у нашем новцу чини огромну своту од *дванаест милијарди три стотине и педесет милијона Круна*, и још да Русија уступи жутим Азијатима острво Сахалин, пуно богатих руда и другог природног блага.

На то Русија никад неће и не сме пристати. Она ће за тај грдни новац раће саградити нову флоту и војевати дотле, док год погани Азијат не клоне под ратним теретима. Сам Вите је отворено казао, да ће се најенергичније одупрети плаћању ратних трошкова.

Питање о ратној одштети.

Руски опуномоћеник С. Ј. *Вите* је у разним приватним преговорима изјавио, да ће се он *енергично одупрети плаћању ратне одштете*. Но из јапанских кругова тврде, да и *најмањи* услови садрже ратну одштету Јапану од 600 до 800 долара. То показује велику и непребродиву разлику између руског и јапанског становишта. Но надају се, да ће Русија пристати на какву компензацију, на пр. да се Јапан одрекне поседа Сахалина, чији посед би осигурао превласт над целом сибирском обалом.

Шта Комура вели.

Пре него што је барон *Комура* предао јапанске услове за мир, уверавао је Вите-а и Розена, да су услови *умерени*, те да се нада, е ће они бити примљени за подлогу саветовања. Вите је одговорио *врло озбиљно*, е се и он нада, да ће се успоставити трајан мир.

Руско-јапански рат.

Јапанска експедиција на Камчатку и Охотск.

Из *Токија* јављају: Вице-адмирал *Кашаока* јавља, да је одаслао једну ескадру на Камчатку, а другу у Охотск. Обе ескадре имају да изврше операционе цели.

Руски транспорти војске у Источну Азију.

Из *Петрограда* јављају: *Велике масе војске шиљу се и даље на бојиште.* Железничке власти објавише, да по свршетку ове недеље источносибирска железница неће више примати трговачку робу. Све локомотиве, сви вагони употребиће се само за војничке цели.

НОВИ САД, 30. јула 1905.

— **Задиркивање.** У овом по нас кобном времену држали смо, да ће најбоље бити да, ако се као странке не можемо сложити, бар будемо *толерантни* једни према другима, па да престане кавга и свађање, те зато смо одбијали све, што је долазило против радикала, па ма то долазило и од наших најбољих партизана. Донекле је то било и у овдашњем радикалском листу, али као да ово не годи радикалској публици, па зато је почео радикалски лист поново задиркивати „Браник“ познатим радикалским тоном.

Тај тон показао се таки и у том, што радикалски лист не даје ни мртвима мира у гробовима. Ми смо у своје доба по заслузи оценили честитога пароха и протонамесника у Срп. Крстуру, пок. *Светозара Дражића*, кога је читава околица поштовала и уважавала. Хе! Ал' ту таки долази радикалски лист да *нагрди* мртвога човека као „*Мађарона*“. А ко то говори о Мађаронству? Да-ли није познат онај поп, ак-радикал, који је кортешовао за Србождера Рохонција против дра Љубе Павловића? Та господа ваљало би да се мало сете оне изреке: у којој кући не ваља говорити о конопцу, па кад се у Новом Саду инсценира братимљење радикала са Кошутовцима, те се пева Кошутова песма, онда ваљда није пристојно пребацивати „мађаронство“ мртвом човеку, који се не може бранити. Ми смо у тој ствари добили жесток допис против радикалскога листа, где се она господа, која вређају мртве у гробу, називају „новинарским *хијенама*“, али нисмо хтели тај допис штампати, да не раздражујемо свет.

А шта да кажемо о дру Жарку *Милодиновићу*, који познатим радикалским тоном задиркује „Браник“ због једнога *припосланога*, па се *чини луд*, као да не зна да за припослано не одговара „Браник“ нити странка, којој је „Браник“ орган, јер би иначе „Браник“ морао одговарати и за све огласе.

Но врхунац радикалскога задиркивања је ствар избора трећине скупштинара у Бечкереку. Хтео је да буде то неки рђав „виц“, што нас је један допис из Бечкерека *мистификирао*: да су либерали победили при избору, па се онда у радикалском листу „триумфално“ ускликнуло: нису у Бечкереку победили либерали, већ баш радикали. Ми смо о тој ствари добили из Бечкерека од наших људи два опширна дописа где се поступак радикала при том избору означује као нечувено дрзак и да се против тога потражило лека код епархијске власти. Ми ни те дописе до данас нисмо хтели да штампамо, да не раздражујемо свет.

Али господа радикали хоће кавге — то је тако у укусу њихове странке. Нека им буде!

— **Допуњавање сталног кадра.** За тврдоглавост Беча и удружене опозиције мађарске *исташташе хиљаде оних војника*, који би сада после ислужене треће односно друге године, требали бити пуштени својим кућама. Како Угарска за ову годину није добила новаке, то је заједнички војни министар издао наредбу, да се задрже ислужени војници онако, као што се то догодило пре две године. Природно је, да ће ова наредба изазвати велико огорчење међу ислуженим војницима, те није искључено да ће местимице доћи до отворених изгреда, као што је пре две године било у Трсту. Ове године биће пак задржани ислужени војници само у земљама круне Св. Стевана, јер ће у Аустрији сасвим редовно ступити у службу новаци. У Угарској ће пак ступити у службу само једногодишњи добровољци и они, којима је ступање у војску из разних обзира одложено до 1. октобра ове године. Ако се политичка ситуација не промени, ислужени војници биће задржани до 1. јануара 1906. год., а онда ће се пак стални кадар свакако попуњавати из резерве те ће поново хиљаде старатеља породица бити отргнути од свог занимања, а породице ће им остати без свог хранитеља, и често и без хлеба.

Свакако је жалосна перспектива, која нам се указује, нарочито пак када помислимо, да је већи део резервиста, који ће бити позвани да попуне сталан кадар, пука сиротиња, која радом својих руку издржава и себе и своје.

Тако ће *за туђе политичке грехе страдавати потпуно невини људи.* Хиљаде безимених приносиће огромне жртве, страдаваће, трпеће и патиће и душевно и телесно, а као јунаци свога народа славиће се гроф Апоњи, Кошут, Банфи, и други гласовити домољуби, који су стекли себи светло име, а који међутим нису жртвовали за своја „начела“ ни стоти део тога, што ће жртвовати хиљаде ових безимених бедника. И то се зове правда на обоме свету! И још гроф Апоњи није за то, да се овим људима да право гласања! Не, поред таквих вођа, заиста није никакво чудо, што остављени мађарски народ хрли у наручје социјализма.

Политички преглед.

— **Зближење Србије с Румунијом.** Из *Београда* јављају, да се у политичким круговима претреса питање о томе, како би се могло доћи до српско-румунског споразума. Ова је вест сада у толико вероватнија, да се на решењу тога питања озбиљно ради, што се је краљ *Петар* I. на свечаном ручку, који је после посланичке конференције у почаст посланика давао, изразио, да су *односи између Србије и Румуније* у свим питањима, која се односе на Балкан, *најсрдачнији*. Затим је краљ Петар још и то нагласио, да ће приликом четрдесетгодишње владарске прославе румунског краља *Карола*, која ће се идуће године прославити, нарочито посланство, могуће под водством престолонаследника *Ђорђа*, у Букурешт послати.

— **Цариградски атентат.** Истрага, покренута у ствари цариградског атентата, још није завршена, него шта више *из дана у дан расте број осумњичених*. Истражној комисији сваки је сумњив, па био то Турчин или странац. Сада је пала сумња на *Румуне*. Веле да је онај фијакер, ког је после атентата нестало, припадао једном Румуну. *Сваки дан затварају по неколико невиних људи*, држе их у затвору по неколико дана, преслушавају их, испитују, мада не знају о атентату ништа. Пре неколико дана ухапсили су једног Јерменина, чиновника неког друштва за осигуравање, човека мирна, који се никад није бавио политиком. Ипак је пала сумња на њега и то само зато, што је пре кратког времена службеним послом био у Мисиру. Осим тога нашли су међу његовим списима и једну фотографију, која је одбору била врло сумњива. Међу тим се пак испоставило, да је то слика његова шурака, који живи у Румунској. И чиновници бугарског ексархата беху неколико дана затворени и то без икаква резултата. — Луцернска је полиција међу тиме констатовала, да се у Луцерну не налазе оне анархисте, које је тражила Порта од швајцарске владе да јој их изда због тога, што су учествовали у извршивању атентата против турског султана.

Мало шале из Вршца.

Пише Вршчанин **Цибра**.

Добро је, што је зарана умро мој рођак пок. барон Цибра, те није доживео да се у Вршцу води велика расправа о том. хоће-ли се „*Соко*“ звати „српски Соко“ или „вршачки Соко“. Добро је, што је за рана умро, те није доживео да Срби у Новом Саду, славећи са Кошутовцима поп-Божу, дају свирати и певају Кошутову песму. Па је добро што је за рана умро, те није доживео румунске парнице ради српских манастира — он „тата лотрул“ страшно би се љутио на Румуне. Али је ипак шкода, што је рано умро те није доживео долазак поп-Боже, сада већ проте-Боже у Вршац. Он би видео свој Вршац преображен у великом сјају услед славе, која се повлачила из Новог Сада чак до Вршца.

Наравно да је прва дужност била проте Боже, чим је наступио своје звање да оде *пишпек-Габору*, да му се захвали на протекцији, што је постао вршачки прота.

Пишпек-Габор, тек што је прота Божа почео своју захвалницу, прекиде га, па му рече:

— Хе, прото! Та Вас су у Новом Саду славили као досад ни једнога владику, па ни једнога патријарха.

— Ми радикали један другог уважавамо и поштујемо.

— Та добро, добро. И ја сам био радикал, али те славе нисам доживео, као Ви, г. прото. Па је-ли то све баш тако било, као што је то донео новосадски радикалски лист, или је то био онако само новинарски колорит?

— Било је то још лепше, него што је донела „Застава“. Она је прећутала да смо дали свирати Кошутову песму и да смо са Кошутовцима мађарски певали.

— А је-ли то могуће, да је „главни“ здравио на мађарском језику? Нисам ја знао да он зна мађарски. Кад је брже то научио? Кажу да није знао мађарски док је био у Вршцу.

— Та није то било баш класично мађарски, али тек онако да му вичу „éljen!“

— А јесте-ли Ви, прото, што научили мађарски?

— Та онако штрбецам, да сам могао коју рећи Арпаду Бали и рибару Ловрековићу. Хе! да сам ја знао држати здравицу на мађарском језику, мене би Кошутовци на раменима носили преко новосадске пијаце.

— А ја сам већ мислио, да сте Ви потпуно научили мађарски, па сам мислио с Вама овде као „hazafi“-ом парадирати.

— Него, illustrissime, ми радикали смо у великој бризи за Вама. Знамо да сте Ви имали познанства у Будимпешти код врло упливних људи, па сте прилично приправи ли земљиште да дођете до Даља. Али

сиромашних људи, којима је нужнија повишица, него Вама... Има овде људи, од којих се нема шта украсти.

Ове речи је шеф не само строго, него пребацујући изрекао. Матија је увидео, да против ове пресуде нема апелате, те тужно спусти главу и оде без речи. Али је у себи проклињао тетку, која му је оставила четири стотине круна, проклињао и служавку, која је новце украла, а у првом реду полицију, која је ову крађу јавности, да не кажемо, вечности предала. Сада је осетио, да је жигосан човек т. ј. такав, који има уштеђених новаца и кога могу покрасти. Набрзо је увидео, да га пријатељи не гледају и да се туђе од њега. Сваки је мислио, да он има новаца и да их је до сада пажљиво знао сакрити. Сада је »изашло дело на видело«. До сада никуда није одлазио, јер му се не пресипаше. Његов прости и повучени живот су тумачили тиме, да је тврдица, да згрће благо на гомилу, и да откида залогаје од својих уста. Али је Бог праведан и сада га је стигла Његова праведна казна....

Матија Мâр, који је пре наслеђене четири стотине сиромашно, али задовољно живео, почео је мрзити на живот. Једном чује на улици, да га је неко иза леђа назвао кајишаром и то га је јако заболело. Постане сентименталан и човекомрзац. Имао је и некаквих старих дугова, младићски греси, које је лагано, у ратама отплаћивао. Кредитори у један мах дојуре по новац, као рибе на мамак и сви су тражили свој узајмљени новац. Матија је викао и бранио се, али узаман. Адвокати га исмеју и објаве дражбу у тој нади, да ће пре дражбе отворити кесу с новци и исплатити све дугове. Њих осморица му одузму плату тако, да га је шеф једног лепог дана позвао к себи и отпустио. После петнајстогодишње беспрекидне службе, не имађаше шеф у његову одбрану ништа рећи, него с неким извесним гнушањем преко рамена гледао овога гаднога кајишара, који и плату даје узаптити, да докаже своју сиротињу и немаштину.

Матија сав изнурен и за навек клонуо духом, остави звање. Шта му је још могао живот пружити после ових патња?! Ново звање, или ново паштење? Зао глас му нико живи не спере, јер ће он и онда као богат човек умрети, ако у највећој беди и невољи оконча свој живот. И пошто је све ово увидео, као прави филозоф, није се много борио за живот, него се шест месеци после крађе лепо о гредицу обесио. Приликом овог случаја име му се још једном спомене у јавности и из пређашњих догађаја лако се може закључити, да га је не само опћа равнодушност, него још неко гнушање у гроб отпратило.

— Био је тврдица — говораху његови најбољи пријатељи. — Те још каква тврдица! Није могао преживети несталих тричавих четири стотине круна.

Долово, 8./VIII. 1905. г.

Превео с мађарског:
Светозар Д. Стакић.

сада се све то променило. Ти ваши упливни људи су данас услед политичког положаја сасвим пропали.

— Није мене ни бриге! Ја имам доброга наслона у мом називу „püspök-Gábor“. Прво су ме радикали прозвали пишпек-Габором, па кад сам њима после опет постао „високопреосвештени“, онда су „Браниковци“ продужили да ме зову пишпек Габором. Али ја сам „Браниковцима“ врло захвалан, што тај мој назив: пишпек-Габор није усануо. Данас, где се политички положај тако променио, мој назив пишпек-Габор за мене је најбоља препорука код Кошутоваца. Од свију српских владика ја једини имам мађарски назив. То је онда доказ да су Срби морали имати узрока, кад су ме прозвали пишпек- Габором, па је то доказ да сам добар hazafi.

— А не бојите се, да ће Вам Лукијан у Будимпешти подметнути ногу?

— Шта Лукијан! Он је био слепи привржeник Тисин, а Тиса је данас фуч! Него, прото, срде-л' се још радикали на мене због мојих здравица Бранковићу?

— То ми знамо свести на праву меру. Него се збиља срдимо, што нисте елаборате радикалскога саборскога одбора у нашој автономији, кад их није хтео Бранковић, Ви потписали. Сад ти елаборати изгледају некако шуто са самим потписом доктора Мише.

— Е, знате, прото, то стоји у вези што ти елаборати нису поднесени синоду.

— Та ваљда неће синод кројити капу нашој автономији?

— Него, прото, знате какву ја имам мисао? Неби-ли ми могли овде у Вршцу онако нешто аранжирати као што сте Ви тамо у Новом Саду аранжирали са Кошутовцима? Како би било да „главни“ дође из Новога Сада у Вршац, па да при каквом Кошутовачком банкету држи мађарску здравицу, те кад би и Славко, као Милетићев син држао такођер мађарску здравицу. То би било од неописаногa утиска.

У том баш дође Дофен.

— Е, баш сте добро дошли докторе! рече пишпек Габор. — Ја баш са протом Божом говорим о том: како би било да ми овде у Вршцу аранжирамо нешто слично са Кошутовцима, као што је било оно при растанку са протом Божом у Новом Саду, па да Ваш шогор и Ви говорите мађарски.

— А, то не може никад бити! Ја сам син Милетићев. Мој сиромах отац, који је толико страдао, превртао би се у гробу, да кад бих ја после његових страдања држао какову здравицу налик на оне здравице што су држане у Новом Саду. То не може бити! Него ја сам, illustrissime, дошао као Ваш лекар да се упитам за стање Вашега здравља. Ја бих Вам опет саветовао да проведете зиму у Ници, да оставите политику на страну, па да се мало разонодите. Ви сте човек врло нервозан.

— Хе, докторе, нико не би тако радо отишао опет у Ницу као ја. Али се не може. Истина је сада наша епископска дотација је прилично добра, кад нам је Бранковић израдио додатак из Текелијинога фонда. Али шта је то све за Ницу и Монте-Карло! Хе, тај Монте-Карло! Кад само помислим на њега, тако ми се загреје срце испод мантије. Кад би једном епископи добили годишњу дотацију од 50.000 Круна, као што то предлаже радикалски саборски одбор, то би се онда могло којекако ићи у Ницу и Монте-Карло. Али овако — седи код куће, па удри у тамбуре. —

Нисам Вам, г. уредниче, давно писао, па ваљда ми нећете замерити, што је овај допис мало подужи испао.

Требао бих да Вас још известим о поправци вршачке епископске резиденције и о новим монолозима пешпек-Габора. Али о том други пут.

Надам се, да ми нећете враћати моје дописе, као што сте враћали дописе моме колези *Доки* само зато, што је пецкао радикале. Не ваља бити баш сувише „*толерантан*“. Вас радикали пецкају, а Ви ни мукајет.

Поздравље од Вашега **Цибре**.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 30. јула 1905.

— **Председништво удружења „Слоге“**, удружења бив. ученика и пријатеља срп. вел. гимназије новосадске, јавља, да ће се друга редовна седница управног одбора тога удружења држати 3. септембра о. г. по н. к. у 11 сати пре подне, на коју се сви одборници овим позивају.

Затим умољава председништво „Слоге“ све оне чланове, који су се уписали у удружење, а своју чланарину још нису платили да ју пошљу на друштвеног благајника, Стевана *Миловановa*, професора срп. правосл. вел. гимназије. Управни одбор „Слоге“ оставио је последњи термин за уплату чланарине за годину 1905. до краја септембра.

Уједно позива председништво „Слоге“ и друге пријатеље српске гимназије, нарочито бивше ученике њене, да се упишу за чланове „Слоге“, и да покажу тиме, да им је заиста стало до напретка просвете српске.

Најпосле умољавају се и други српски листови, пријатељи удружења „Слоге“, да ту објаву прештампају.

— **Лекарске вести.** Овдашњи млади лекари, г.г. др. Лаза *Марковић* и др. Душан *Шпирта*, вратили су се са свог одсуства и наново отпочели своју лекарску праксу.

— **Вршачка српска уједињена омладина** приређује 31. јула (13. авг.) 1905. г. у редутној дворници код „Хунгарије“ забаву са игранком. Чист приход са ове забаве иде у фонд за подизање споменика српском књижевнику Ј. Стерији Поповићу. Обзиром на ту сврху примају се са захвалношћу и својевољни прилози. Распоред: I. део: 1. Српски марш, изводи омладински тамбурашки збор; 2. Д. Јенко: Дворе Даворови, изводи омладински мушки збор; 3. Монолог, приказује гђца Јулка *Ранчина*; 4. Ст. Ст. Мокрањац: Три јунака (речи од Д. Брзака), баритон-соло пева г. Милиној *Гергеч*, а на гласовиру прати га гђца Милена *Недељковића*; 5. Д. Јенко: Циганска (Черго моја), изводи омладински тамбурашки збор; 6. В. Николајевић-Штирски: VI. сплет срп. нар. песама, изводе гђице: Даница *Стојановића* и Катица *Филиповића* (сопрани), — Милена *Недељковића* и Милушка *Пихертова* (алти); г.г. Стеван *Токин* и Пера *Фијашовић* (I. тенори). — Јован *Јовановић* и Љуба *Стефановић* (II. тенори) — Жарко *Бајин* (I. Бас) и Бранко *Цијук* (II. Бас); 7. Смеса српских нар. песама и игара, изводи омладински тамбурашки збор; 8. С. Лжичар: Приморски напјеви (прерађено), изводи омладински мушки збор; 9. К. Трифковић: „Љубавно писмо“, шаљива игра у 1 чину. II. део: игранка.

Новости са стране.

— **Несрећа при војним вежбама.** Краковски лист „Naprzod“ јавља о једној великој несрећи, која се догодила у селу Коњицову близу Јарослава, где је у присуству надвојводе *Фридриха* одржана смотра над овдашњим трупама. Трупе се кренуле ујутру у 4 сата из Јарослава и тек се пре подне у 11 сати вратиле натраг у касарне. Врућина је била ужасна: на сунцу је термометар показивао 40° С, а у хладу 35° С. Војници су пак измарширали у *потпуној војној опреми и у тешком свечаном руху.* При повратку је *врућина издесетковала поједине чукове.* Пут од реке Сане до Јарослава, који је дугачак два километра, беше у правом смислу речи *застрт војницима*, који су *онесвешћени лежали* на земљи. На вежби не беше ни војничких лечника ни санитетских кола. Између осталих *онесвесну* је и *пуковник 89. пука*, један други часник и један кадет. Тек после подне око 1 сата приспело је на место несреће неколико војничких лекара, уз чију су асистенцију болесни војници пренесени у болницу, а беше их толико, да су их преносили дубоко у ноћ. Још истог дана *четири* су *војника* у болници *умрла.*

— **Чивути у Љубљани.** Познато је, да се Чивути најбоље осећају међу безазленим Словенима. Али међу чилим, оштрим, одлучним Словенцима споро напредују. У Крањској готово и нема, осим у Љубљани једва 100 чивутских душа и то тек од последњих 10—20 год.

Сад хоће два нова немачка Чивута да се настане у Љубљани, а све словенске новине упозоравају на сав глас свој народ на опасност, која им отуд прети, указујући на јадне Пољаке и т. д., где су они корена ухватили, па позивају Словенце, да тој најезди на пут стану. Ено, што они по Русији и од Руса раде!..

Тако се бране свесни Словенци, Немци и Чеси.

— **Завера против италијанског краља.** Из *Лондона* јављају, да су онде ових дана ухапсили италијанске *анархисте Антонелија* и *Барберија*, јер су распростирали једну брошуру, у којој су дражили свет на убиство италијанског краља *Виктора Емануила.* Мисли се, да су ухапшени спремали атентат против италијанског краља.

— **Атентат на турског султана.** Турска је влада, као што јављају из Берна упутила ноту швајцарском савезничком већу, тражећи, да јој ухапси и изда неколико анархиста, који се налазе у Луцерну и на које је пала сумња, да су учесници атентата против турског султана. Швајцарска је влада већ примила ноту из Цариграда, али још није ухапсила дотичне анархисте, јер за то још нису испуњене неке формалности. Дотичне анархисте свакако ће се бранити, да је злочин, којим их окривљују, политичке природе и у том случају савезничко ће веће морати решити питање, да-ли је атентат извршен против султана политички или обичан злочин.

— **Утркивање дебелих људи.** У Маријенбаду, где осим болесних траже лека и они, којима је тешко рођено сало, приређена је ових дана занимљива забава: *утркивање* најдебљих купалишних гостију. Полазак беше код Фердинандова студенца, где се беше искупило неколико хиљада људи, да уживају у овом заиста необичном призору. Свега их беше тридесет особа које учествоваху у утркивању, међу овима беше и лепи пол заступљен са три члана своја. Они утркивачи, који беху дебљи од деведесет кила, добише на сваку килу по један минут „фора“. Утакмица је отпочела ујутру у $^1/_2$8 часова. Рекорд је постигао неки Рудолф *Гласер* из Беча, који је превалио пут за 55 минута и 45 секунада. Други за њиме беше неки *Фукс* из Бреславе, који је исти тај пут превалио за 1 сат и 7 минута; исти је при поласку имао 90 кила, а када је стигао на мету, беше тежак „само“ 89·2 киле. Трећи је приспео дебељко *Раутман* из Берлина, који је са 93 киле спао на 90. Четврти је био *Штаркер* из Линца, који имао 107 кила, а у утакмици је изгубио једну килу. У вече у 7 часова беше приређена забава, на којој су раздељене награде. Утркивачи су при пријатној вечери свакако надокнадили оне киле, које су у утакмици изгубили.

НОВИЈЕ.

Београд, 29. јула. На данашњем другом претходном састанку Народне Скупштине прочитан је, и после подуже дебате примљен на знање извештај верификационог одбора. Затим су изабрани за председника Љуба *Давидовић* и за првог потпредседника Сима *Катић*. Други изабрани потпредседник Мика *Поповић* није се примио избора. Пошто су изабрани и секретари, састанак је закључен.

Руско-јапански преговори.

Портсмаут, 29. јула. У јучерашњој другој седници конференције за мир први је узео реч *Вите*, да предложи, нека се узме у записник инцидент, да је *Вите* у првој седници своју пуномоћ одма поднео, а *Комура* ју је *заборавио.* Даље је Вите — како „Дели Телеграф“ јавља — изјавио, да су га две ствари врло непријатно изненадиле, кад је прегледао пуномоћ, коју му је барон Комура послао у његове собе. Опазио је с једне стране, да му је Комура поред оригинала пуномоћи, састављеног на *јапанском*, дакле Вите-у сасвим неразумљивом језику, које носи потпис и печат микадов, истина доставио и француски превод, но овај се никако не може признати као законит и автентичан превод пуномоћи, коју је Комура донео. Но Вите-у је још више упало у очи то, да *Комурина пуномоћ никако није тако широка, као она, што ју је Вите добио од цара. Цар се безусловно обвезао, да ће усвојити све, што би Вите потписао*, но *микадо* је додао ограничење, да се уговор о миру, који Комура буде склопио, њему има поднети на коначно одобрење. Услед тога се *и Вите одрекао оног дела своје сопствене пуномоћи, кога нема у Комуриној пуномоћи.* Комура је дао Вите-у за право и пристао је, да се све то протоколира.

Сад дође тренутак, да Комура преда јапанске услове. Сви су нетренимице гледали у Комуру, који извади не баш опширно писмено, преда га свечано Витеу, рекав енглески:

— *Господине Вите, част ми је овде предати Вам услове, под којима је мој суверен готов да пристане на закључење мира између наших обостраних, на жалост сада зараћених влада.*

Комура је хтео да подуже образложи услове, но *Вите*, ни оком не мрднув, прими спис, и ни не погледав га, стрпа га у џеп. Затим замоли да се седница прекине, јер он одма мора цару телеграфисати јапанске услове, па ће онда приступити редиговању одговора Русије. Седница је затим закључена.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Бранка.“

Кошут и социјалисте.

Будимпешта, 30. јула. Депутација хришћанских социјалиста потражила је Фрању Кошута и запитала га, какво становиште заузима коалиција према општем праву бирања. Кошут одговори, да ће Кошутова странка, ако коалиција дође на владу, поштено заступати друштвене реформе и проширење радничких права. Но општа је тежња, да се остваре мађарски народни захтеви, а било би издајство напуштати их ради изборног права и изборне реформе.

Руско-јапански преговори о миру.

Портсмаут, 30. јула. Становиште и одговор Витеов биће ово: Русија прима услове Јапана, изузевши уступање Сахалина и плаћање ратне одштете, те ће ти услови бити основ за расправе.

Њукестл, 30. јула. Вите је изјавио, да би јапански предлози могли бити основа за даље расправе, но не верује, да ће он дуго боравити овде. Чује се, да Русија никако неће да преда Јапану своје ратне бродове, који су заточени у неутралним лукама и да ограничи своју поморску снагу на Далеком Истоку.

Руско-јапански рат.

Петроград, 30. јула. Транспорти војске у највећем обиму опет су отпочели.

Догађаји у Русији.

Петроград, 30. јула. Буљигинов нацрт за устав измењен је према царевим намерама и тако поднесен цару на потврду.

Привреда.

— **Енглези на Балкану.** Из *Софије* јављају, да су онамо приспели два изасланика једне лондонске агентуре с том намером, да успоставе финансијске и трговинске везе с балканским државама. Та агентура намерава, да већ наскоро у већим варошима Балканског Полуострва отвори своја заступства и филијале, којима ће бити дужност, да потпомажу енглески трговачки промет с балканским државама. Изасланици ове агентуре проучавају сада у Софији бугарски извоз и индустријална подузећа бугарска.

Нашим пошт. претплатницима.

Све оне наше претплатнике, који су остали дужни претплату за месец јули, молимо да попљу претплату, јер ће иначе осим овог добити само још један број.

Исто тако молимо и оне наше претплатнике, који још нису послали претплату за III. четврт о. г., да то што пре учине, да не би наступило прекидање у шиљању листа.

На послетку умољавамо све оне наше претплатнике, који су претплату за III. четврт о. г. по старој цени послали, да изволе као допуну послати још 1 круну.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ДОЛАЗИ ДОДАТАК.